

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ
Вищого адміністративного
суду України
від 19.05.2015 № 20

Вищий адміністративний суд України

Стратегія інформатизації Вищого адміністративного суду України

Підготовлено відділом інформаційних технологій
апарату Вищого адміністративного суду України

Київ 2015

1. ЗАГАЛЬНА МЕТА ТА НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЇ

1.1 Загальні положення. Передумови розробки Стратегії

Створення і становлення в Україні адміністративної юстиції (далі – АЮ) як спеціалізованого різновиду судочинства потребує належного інформаційно-технічного супроводу діяльності системи адміністративних судів і особливо Вищого адміністративного суду України (далі – ВАСУ), який очолює цю систему.

ВАСУ, як вищий спеціалізований орган судової влади, наділений не лише вищими процесуальними повноваженнями, а й наданням методичної допомоги судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм матеріального та процесуального права у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики.

В сучасних умовах розвитку особливого значення набуває можливість оперативного доступу до інформаційних ресурсів не лише окремо взятого адміністративного суду, а й усіх без винятку судів системи адміністративного судочинства в Україні. Впровадження інформаційних технологій у ВАСУ надає якісно нові можливості для інформаційно-телекомунікаційної підтримки діяльності суддів і працівників апарату ВАСУ.

В той же час впровадження інформаційних технологій вимагає формування погодженого підходу до побудови, використання і розвитку цілісної інформаційної системи ВАСУ (далі - ІС ВАСУ) за єдиною концептуальною основою.

Формування і втілення в життя політики ВАСУ з вдосконалення і розвитку ІС ВАСУ вимагає чіткого визначення цілей, завдань і комплексу заходів, що реалізують ці завдання. Зазначена політика повинна відповідати інформаційним і технологічним потребам ВАСУ та користувачів інформації, володільцем якої є ВАСУ.

Запровадження комплексної інформатизації всіх напрямків діяльності ВАСУ потребує системного підходу до процесів формування, поширення, використання та захисту ресурсів інформаційної системи.

Актуальність розробки Стратегії інформатизації ВАСУ (далі – Стратегія) зумовлена необхідністю:

- інформаційно-аналітичної підтримки реалізації державної політики у сфері адміністративного судочинства;

- забезпечення відкритості діяльності судів та прогнозованості судових рішень;

- скорочення строків розгляду судових справ та термінів ухвалення судових рішень;

- забезпечення однакової практики застосування законодавства;

- забезпечення двосторонніх електронно-інформаційних зв'язків між органом судової влади та суб'єктами адміністративних правовідносин.

У Стратегії запропоновані структура, організація та принципи побудови корпоративної інформаційної системи ВАСУ з використанням сучасних інформаційно-телекомунікаційних і технічних засобів.

1.2 Мета розробки Стратегії та основні напрямки інформатизації системи ВАСУ

Метою розробки цієї Стратегії є забезпечення системності реалізації заходів та комплексного підходу до процесу інформатизації діяльності ВАСУ. При проектуванні розвитку ІС ВАСУ усі її компоненти повинні розроблятися і реалізовуватися комплексно і утворювати єдину систему, діючу на єдиній правовій, нормативно-методичній основі і апаратно-програмній платформі. При цьому повинні дотримуватися модульність і автономність розробки з подальшою ув'язкою на рівні інтерфейсних рішень з урахуванням потреб кінцевих користувачів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд проблемних питань:

- впровадження системи безпаперового електронного документообігу;
- доступ до інформації, володільцем якої є ВАСУ;
- система навчання суддів та працівників апарату ВАСУ;
- взаємодія з судами та органами державної влади;
- забезпечення інформаційної безпеки, захисту інформації та контролю доступу;
- інформаційне, програмне та матеріально-технічне забезпечення ВАСУ.

1.3 Основні цілі і завдання вдосконалення та розвитку

Основними цілями інформатизації ВАСУ є створення системи і сучасної форми організації діяльності суддів і працівників апарату ВАСУ, спрямованих на підвищення ефективності усіх видів забезпечення діяльності ВАСУ на основі інформаційно-телекомунікаційних технологій, а саме:

комплексне використання новітніх інформаційних технологій при забезпеченні роботи судів і суддів;

забезпечення єдності судової системи в інформаційній сфері;

забезпечення реалізації політики прозорості діяльності ВАСУ

покращити доступність правосуддя для сторін судового процесу.

З метою досягнення вказаних цілей інформатизації ВАСУ, необхідно забезпечити впровадження наступних інформаційних систем та рішень:

система електронного документообігу службового (організаційного) призначення;

система електронного документообігу функціонального (судового) призначення;

система електронний суд;

система дистанційного навчання;

внутрішній інформаційний веб-портал;
офіційний веб-сайт ВАСУ;
інформаційні кіоски;
повна і точна фіксація судового засідання (аудіо, відео, стенографування);
система контролю доступу до приміщення ВАСУ та відеоспостереження;
комплексна система захисту інформації;

1.4 Критичність даних в ІС ВАСУ

Окрім того що, частина інформації, котра міститься в рішеннях суду та процесуальних документах може містити закриту інформацію, неправильне або фальсифіковане її оприлюднення (згідно з нормами законів «Про доступ до судових рішень» та «Про інформацію») тягне за собою відповідальність, встановлену законодавством.

З огляду на специфіку адміністративної гілки судочинства, котра вирішує зокрема виборчі та податкові спори, недостовірні або фальсифіковані інформації може викликати як суспільний резонанс, так і матеріальні збитки державі.

Оскільки своєчасне отримання інформації має суттєвий вплив на судовий процес загалом, оперативний доступ до інформації необхідно надавати як суддям, юристам, фахівцям, так і пересічним громадянам (відповідно до їхніх прав).

1.5 Нормативно-правове забезпечення Стратегії

Правовою основою розроблення та реалізації Стратегії є: Конституція України, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», Закон України «Про доступ до судових рішень», Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Закон України «Про інформацію», Закон України «Про звернення громадян», Закон України «Про доступ до публічної інформації», Закон України «Про захист персональних даних», Положення про автоматизовану систему документообігу суду, інші нормативно-правові акти, відповідно до яких держава створює умови для розбудови інформаційного суспільства в Україні.

Розробка Стратегії здійснена з урахуванням:
внутрішніх розпорядчих документів ВАСУ;

необхідності формування нових підходів до організаційно-правового та інформаційно-технічного забезпечення діяльності ВАСУ, якості та своєчасності підготовки та прийняття відповідних рішень (адміністративних і судових);

вимог оперативного забезпечення керівництва ВАСУ матеріалами, які містять довідкову, аналітичну, прогностичну, рекомендаційну та іншу інформацію відносно усієї гілки адміністративного судочинства;

необхідності контролю за прозорістю відкритої інформації та регламентованим доступом до інформації із обмеженим доступом.

2. ПРИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ

2.1 Принципи створення ІС

ІС ВАСУ повинна задовольняти наступним вимогам:

- повнота інформації;
- достовірність інформації;
- узгодженість;
- інтегрованість;
- актуальність інформації;
- аналітичність;
- безпека.

Проект створення ІС ВАСУ визначає інфраструктуру, стандарти, інформаційно-технічне забезпечення, способи і засоби інформаційного обміну між елементами даної системи (Мал.2).

Рішення, розроблювані в рамках проекту, повинні відігравати роль типових для системи в цілому.

На усіх етапах життєвого циклу системи, в процесі її створення, розвитку або модернізації, повинні зберігатися функціональні можливості використання раніше розробленого програмного забезпечення і сформованих інформаційних ресурсів з урахуванням таких принципів:

- ієрархічна структура;
- аутентифікація користувачів системи;
- сегментованість доступу до даних;
- типовість проектних рішень;
- поступовість і неперервність розробки;
- реінжиніринг процесів;
- можливість гарантійного нагляду;
- невисокі вимоги до апаратного забезпечення;
- поетапність впровадження;
- висока надійність і відмовостійкість;
- спадкоємність рішень;
- раціональність організаційної розбудови;
- масштабованість;
- розподіленість;
- колективна робота групи виконавців;
- координованість створення ІС;

- випереджувальний розвиток нормативно-правової бази регулювання відносин учасників створення, розповсюдження і використання інформаційних продуктів і послуг;
- створення організаційних і фінансових основ для реалізації ІС ВАСУ.

В процесі реалізації завдань по вдосконаленню і розвитку ІС ВАСУ мають бути забезпечені цілісність, єдність, взаємозв'язок і сумісність усіх її компонентів на різних об'єктах автоматизації. Жодне з проектних, технічних і організаційних рішень не повинно порушувати цей принцип. При розвитку і вдосконаленні ІС ВАСУ повинна передбачатися можливість адаптації системи і її компонентів до змін зовнішніх умов, у тому числі змінам законодавства, інформаційних і аналітичних потреб користувачів. Необхідно постійно проводити аналіз ризиків і подальше планування заходів із зменшення і виключення їх впливу на реалізацію проектів.

Під час проектування системи мають бути передбачені певні резерви з обліку можливих ризиків, у тому числі, за наступними напрямками:

- відсутність фінансування (фінансовий ризик);
- значна реорганізація ВАСУ або судової системи в цілому (організаційний ризик);
- збільшення термінів впровадження (часовий ризик);
- неможливість реалізації (технічна, економічна та ін.).

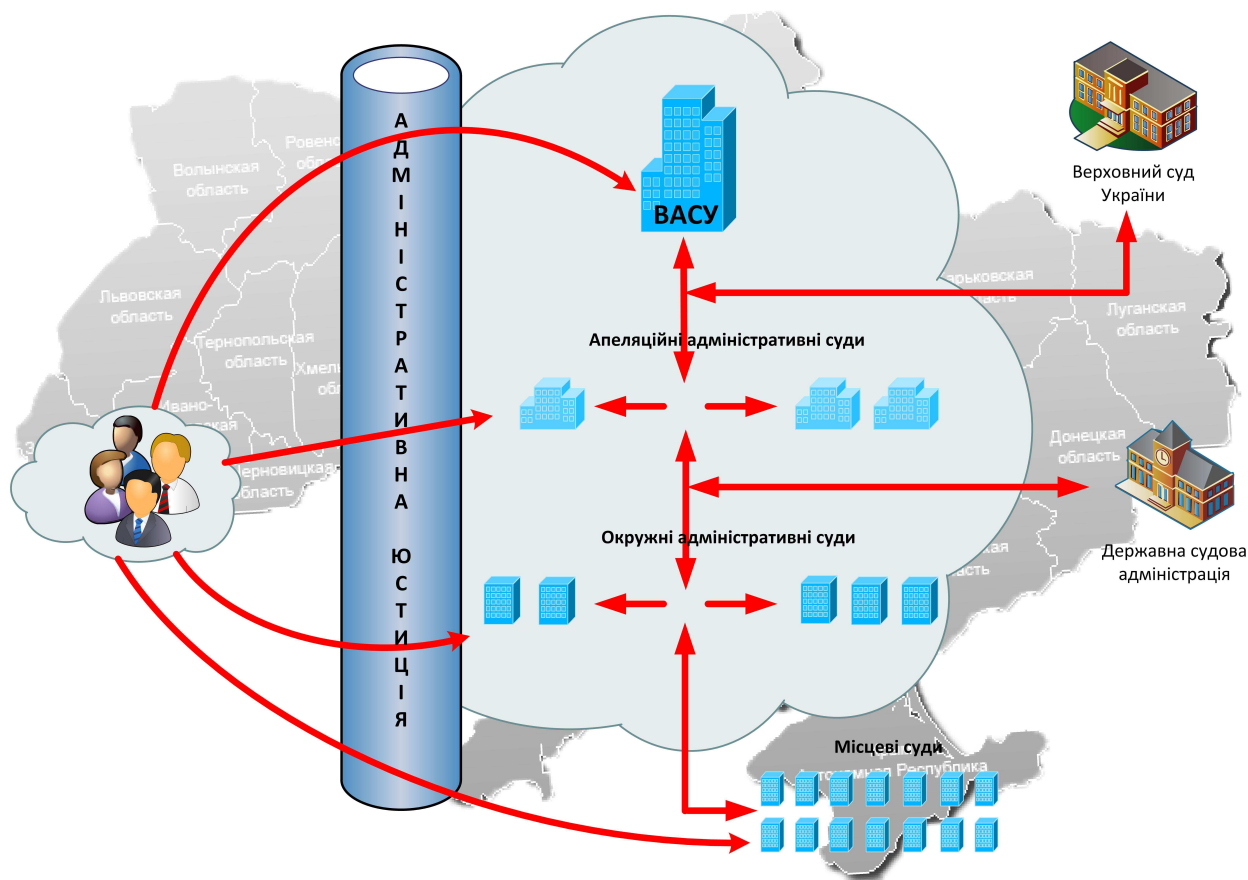
Ухвалення рішення про модернізацію і розробку нових компонентів системи повинне здійснюватися з урахуванням максимально можливого збереження існуючих програмно-технічних засобів.

Під час проектування системи необхідно враховувати:

- використання у світовій практиці інформаційних технологій і програмно-апаратних засобів, що їх реалізують;
- надійність організацій-розробників, організацій-постачальників та інших організацій, що притягаються для проведення робіт з розвитку системи;
- рівень стандартизації, масовість виробництва і рівень сервісної підтримки вибраних програмно-технічних рішень.

В умовах, коли терміни фізичного старіння не вичерпані для обчислювальних засобів, що придбані раніше, рекомендується здійснювати максимально можливе продовження термінів їх морального старіння з включенням до штатних конфігурацій комплексів засобів автоматизації ВАСУ на принципах доукомплектації і процедур оновлення.

Мал.2 Схема руху інформації між рівнями адміністративного судочинства

2.2 Сучасний стан розвитку ІС ВАСУ

В останні роки досягнуто суттєвих результатів у побудові ІС ВАСУ і на момент затвердження цієї Стратегії розгорнуто наступну інформаційно-телекомунікаційно-інфраструктуру.

В адміністративній будівлі ВАСУ (м. Київ, вул. Московська, 8) створено структуровану кабельну мережу для підключення користувачів до комп'ютерної та телефонної мереж.

Всі працівники ВАСУ забезпечені комп'ютерними робочими місцями з можливістю друку (не меншу ніж один принтер в кожному кабінеті), забезпечені електронної поштою, підключенні до внутрішньої комп'ютерної мережі та електронних інформаційних ресурсів відповідно до встановлених прав доступу.

Телекомунікаційна мережа ВАСУ підключена до мережі Інтернет із багаторівневим антивірусним скануванням та фільтрацією від небажаної електронної пошти.

В приміщенні ВАСУ розгорнута мережа внутрішнього телефонного зв'язку на базі цифрової АТС із можливістю виходу до міської телефонної

мережі в комбінації із частковим застосуванням додаткових бездротових міських телефонних ліній за технологією CDMA.

З метою надійного та безпечного розміщення високотехнологічного обладнання ВАСУ, створено серверні кімнати та поверхові телекомунікаційні вузли, де розміщено серверне та комутаційне обладнання із системами авторизованого доступу до приміщень, пожежної та охоронної сигналізації, пожежогасіння.

Встановлено та налаштовано серверне обладнання для надання регламентованого доступу працівників ВАСУ до внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів, мережі Інтернет, мережевого друку. Встановлено та налаштовано телекомунікаційне обладнання для безпечного та регламентованого підключення працівників ВАСУ до внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів.

Працівників ВАСУ забезпечено копіювальною технікою із можливістю поточного сканування та відправки від сканованих документів по електронній пошті та на мережеві файлові сховища. Також організовано можливість мережевого розпізнання тексту у відсканованих документах.

Для підвищення зручності роботи з електронної інформацією, організовано серверні файлові інформаційні ресурси для обміну та тимчасового зберігання електронних файлів користувачів.

З метою забезпечення необхідного рівня безпеки та захищеності приміщення ВАСУ, організовано та підтримується в актуальному стані система відеоспостереження та контролю доступу до приміщення ВАСУ із застосуванням електронних карток та обліком робочого часу.

З метою створення єдиного інформаційного простору для роботи з документами установи, які мають організаційно-службовий характер (доручення, накази, службові записки, листи, довідки тощо) було введено в експлуатацію інформаційну систему документообігу службового (організаційного) призначення.

Також, в апараті ВАСУ введено в експлуатацію інформаційну систему документообігу функціонального призначення.

З метою надання доступу до публічної інформації ВАСУ зовнішнім користувачам створений веб-сайт ВАСУ.

Для підвищення відкритості діяльності ВАСУ та зручності інформування відвідувачів, встановлено інформаційно-довідкові кіоски. Їх використання надало можливість відвідувачу самостійно ознайомитися з рішеннями по судовим справам.

Задля повної і точної фіксації судового засідання в залах судових засідань встановлені системи технічної фіксації судових процесів: в кожному залі – аудіо фіксація, в двох - відео фіксація.

На виконання вимог Кодексу адміністративного судочинства України щодо використання в судовому засіданні технічних засобів і технологій, які забезпечують можливість чути та бачити хід судового засідання, ставити

запитання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені вищезазначеним Кодексом, ВАСУ в режимі реального часу, застосовується відеоконференц-зв'язок.

Забезпечення захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі супроводу діяльності Вищого адміністративного суду України реалізовується наступним чином:

- системою антивірусного захисту забезпечується захист від комп'ютерних вірусів на всіх компонентах корпоративної мережі, включаючи сервера, робочі станції та шлюзи;
- системою резервного копіювання забезпечується створення резервних копій та відновлення інформації;
- системою архівного зберігання інформації забезпечується управління життєвим циклом інформації. Дозволяє виконати перенос найменш затребуваної інформації з дорогих основних сховищ і серверів у сховища другої лінії, а за тим і на стрічкові накопичувачі для довгострокового зберігання.

2.3 Механізм реалізації Стратегії

З метою забезпечення реалізації положень Стратегії необхідно забезпечити реалізацію таких рішень:

- створення інфраструктури для зберігання та обробки інформації ВАСУ
- забезпечення безперебійної роботи ІТ структури навіть у випадку виходу з ладу однієї з її компонентів
- забезпечення конфіденційності, цілісності, захищеності даних, а також їх функціональності.

Технічне забезпечення має базуватися на таких групах устаткування:

- засоби обробки та збереження даних;
- серверне обладнання;
- копіювально-тиражувальне обладнання;
- мережеві засоби передачі даних;
- засоби введення даних;
- засоби телекомунікації;
- засоби охорони інформації від несанкціонованого доступу;
- засоби візуалізації судового процесу.

Проектування комплексів технічних засобів повинно здійснюватися на основі загальних рішень щодо побудови технічного забезпечення та на засадах попереднього обстеження об'єкта автоматизації з урахуванням обчислювальних та комунікаційних засобів, що вже функціонують.

2.4 Фінансове забезпечення Стратегії

Фінансування заходів, пов'язаних з реалізацією Концепції, може відбуватися за рахунок коштів Державного бюджету України, Національної програми інформатизації, міжнародної донорської допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ

3.1 Організаційно-функціональна структура системи

При створенні і розвитку ІС ВАСУ має бути забезпечене виконання основних і спеціальних вимог, а також вимог по стандартизації і уніфікації методів і засобів ІС.

Загальносистемні вимоги до ІС ВАСУ:

1) Вимога системності, що означає необхідність здійснювати централізоване управління інформаційною інфраструктурою і розвитком ІС. Системотворчі засоби ІС повинні здійснювати інтеграцію компонентів системи у рамках функціональних і технологічних підсистем. Тим самим забезпечується цілісність системи і можливість автономної розробки і впровадження її складових частин на основі єдиної технічної політики.

2) Вимога відкритості, що полягає в здатності системи до розширення складу послуг, що надаються, і технологій і збільшенню числа джерел інформації і користувачів без погіршення експлуатаційних характеристик.

3) Вимога стандартизації і уніфікації організаційно-правових і технічних рішень для усієї системи. Ця вимога обумовлює раціональне застосування типових уніфікованих або стандартизованих проектних рішень і технологій, внутрішніх і зовнішніх інтерфейсів і протоколів, що закладає фундамент для блокового, модульного побудови компонентів і підсистем системи в цілому.

4) Вимога здійснення погоджених між собою процесів проектування і поетапній модернізації елементів системи, що забезпечують її постійну адаптацію до умов, що змінюються.

Комплекси функціональних завдань ВАСУ мають бути інтегровані до єдиного розподіленого програмного середовища, а також використовувати єдину розподілену систему управління базами даних. При розробці спеціального програмного забезпечення повинен використовуватися єдиний набір інструментальних засобів, встановлений профілем автоматизації проектування і програмування.

Реалізація загальносистемних вимог в ІС до формування єдиного інформаційного простору судів повинна мати сукупність наступних властивостей:

адаптивність - пристосовність системи до змін зовнішніх умов, у тому числі до змін організаційно-функціональної структури, законодавства, телекомунікаційного середовища;

розширюваність - забезпечення можливостей додавання нових або зміни наявних функцій без зміни інших функціональних частин системи;

мобільність - забезпечення можливості перенесення спеціального програмного забезпечення і даних при модернізації або заміні апаратно-програмних платформ;

функціональна достатність - наявність повного пакету системотворчих компонентів;

безпека - забезпечення юридичного статусу електронних документів, безпечне зберігання електронних архівів, інфраструктура електронного документообігу (захист конфіденційності, цілісності і доступності електронних документів);

здатність до взаємодії з іншими автоматизованими системами;

забезпечення функціональної спадкоємності і інформаційної сумісності нових технологій з раніше створеними.

До спеціальних вимог, що висуваються в ІС ВАСУ, відносяться:

1) повнота інформації, що забезпечує ефективну інформаційно-аналітичну підтримку діяльності ВАСУ при рішенні повного комплексу функціональних завдань;

2) інтеграція інформаційних технологій і інформаційних ресурсів;

3) семантична єдність, що полягає в здійсненні комплексу заходів, покликаних забезпечити формування єдиного інформаційного простору при створенні і розвитку системи і її підсистем;

4) мобільність елементів системи, яка полягає в забезпеченні можливості функціонування компонентів системи, що розробляються, на будь-яких однотипних засобах інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури ВАСУ;

5) комплексне забезпечення безпеки, що полягає в здійсненні комплексу заходів, покликаних забезпечити захист системи від випадкових або умисних дій природного або штучного характеру, пов'язаних з можливістю нанесення збитку системі і її користувачам.

З метою забезпечення безперервності функціонування ІС ВАСУ заходи розвитку повинні плануватися і виконуватися без порушення функціональної готовності і працездатності системи.

3.2 ІС документообігу службового (організаційного) призначення

Система електронного документообігу передбачає створення єдиного інформаційного простору для роботи з документами установи, які мають організаційно-службовий характер (доручення, накази, службові записки, листи, довідки тощо).

Система електронного документообігу повинна підтримувати наступну функціональність:

- реєстрація документів;
- попередній розгляд, призначення виконавців, візування, накладання резолюцій, постанова на контроль, передача між підрозділами документів;
- формування журналів реєстрації, списків розсилання й інших технологічних документів;
- робота зі зверненнями громадян;
- різноманітна статистична та аналітична звітність щодо оброблених документів та контролю їх виконання;
- аналіз загального стану виконання контрольних документів;
- повне документування роботи з документами та картками, фіксацію дії, дати, часу, особи тощо.

Окремо в системі документообігу організаційного призначення передбачено пакет шаблонів, які дозволять впровадити єдину форму документів, а також полегшить їх автоматизовану обробку.

3.3 ІС документообігу функціонального призначення

Система електронного судового документообігу призначена для створення єдиного інформаційного простору для роботи з судовими документами. Впровадження системи електронного судового документообігу дозволить значно зменшити час розгляду справ та покращити інформованість всіх зацікавлених сторін судового процесу.

Система електронного судового документообігу повинна мати наступну функціональність:

- реєстрація судових документів;
- призначення судді-доповідача та передача судових документів;
- формування журналів реєстрації, списків розсилання й інших технологічних документів;
- різноманітна статистична та аналітична звітність щодо оброблених документів;
- аналіз навантаження на суддю та на суд в цілому;
- повне документування роботи з документами та картками, фіксацію дії, дати, часу, особи тощо.

Крім того, в системі судового документообігу передбачено створення пакету шаблонів процесуального характеру, які дозволять впровадити єдину форму документів, а також полегшить їх автоматизовану обробку.

Вдосконалення існуючої автоматизованої системи діловодства суду повинно виконуватися у наступних напрямках:

- додавання до системи функцій, що підтримують робочі процеси суду;
- удосконалення системи автоматичного розподілу, зокрема: швидкості, рівномірності розподілу, урахування складності справ;
- кардинальне підвищення швидкості роботи системи;

створення типових конфігурацій (фільтрів, звітів та інших налаштувань), які повинні розповсюджуватись з системою та під час внесення змін до програми;

створення типових звітів для оперативного оцінювання керівництвом суду стану розгляду справ на поточну дату;

винесення аналітичних звітів в модуль статистики;

система повинна мати можливість передавати та одержувати інформацію для обміну з іншими підсистемами («Електронний суд», «Кіоск», «Аналітика», тощо) та судами різних інстанцій та центральною базою даних;

розробка та впровадження навчальних програм щодо роботи з системою, забезпечення проведення підготовки користувачів до роботи в системі;

стандартизація процесу впровадження нових функцій та технічної підтримки;

перспективний перехід до формування та зберігання справ в електронному вигляді із роздрукуванням матеріалів тільки у разі необхідності.

Запропоновані напрямки розвитку системи розраховані на оптимізацію і спрощення процесу ведення діловодства в суді, в тому числі: зменшення обсягу матеріальних ресурсів, необхідних для обліку інформації (папір, відповідна друкарська техніка, інші витратні матеріали тощо), рівно як і нематеріальних ресурсів (час, необхідний працівникам апарату для обслуговування відвідувачів).

3.4 Електронний суд

Необхідність впровадження системи «Електронний суд» зумовлена, по-перше, забезпеченням своєчасного отримання повісток та повідомлень про розгляд судових справ, по-друге, значною економією коштів на здійснення поштової кореспонденції та судових рішень.

Запровадження цієї системи забезпечить безперервність судового процесу з використанням новітніх інформаційних технологій, організацію повного циклу електронного документообігу в судовій системі (від підготовки до підписання та відправлення документів сторонам судового процесу, іншим судам та державним органам і установам), а саме: здійснення подальших процесуальних дій у рамках провадження за допомогою електронного документообігу; отримання відомостей про хід справи; одержання інформації про результати провадження в електронному вигляді.

Основними складовими цієї підсистеми є:

1. Забезпечення повної комп'ютеризації процесів судового діловодства, формування єдиного електронного архіву судових документів;
2. Забезпечення відкритого доступу учасників судового процесу до інформації шляхом створення відповідних Online-сервісів у мережі Інтернет та встановлення в приміщеннях суду інформаційно-довідкових кіосків;
3. Впровадження системи електронної відправки та прийому судових документів із застосуванням електронного цифрового підпису;
4. Налагодження системи електронного обміну з базами даних інших державних органів та установ.

3.5 Система дистанційного навчання

Система дистанційного навчання дозволить підвищити професійний рівень співробітників ВАСУ та надасть можливість дистанційного проходження навчання та підвищення кваліфікації.

Враховуючи певний дефіцит викладацьких кадрів, обмеженість місць у класах та територіальну віддаленість навчальних центрів, для багатьох співробітників обмежується вибір доступних навчальних програм, що потім негативно позначається на їхньому професійному рівні, особливо після впровадження змін у законодавстві. Усунути ці складності та забезпечити доступ до сучасних навчальних ресурсів співробітникам ВАСУ дозволить впровадження системи дистанційного навчання.

Основні можливості Системи дистанційного навчання:

надання «віртуальних класів», що транслиуються мережею в реальному часі, так і у вигляді набору навчальних курсів для самостійного вивчення з доступом в будь-який зручний для слухачів час;

простота і легкість створення навчальних матеріалів та електронних курсів;

можливість підключатися за допомогою мобільних пристроїв, зокрема iPhone, iPad, тощо;

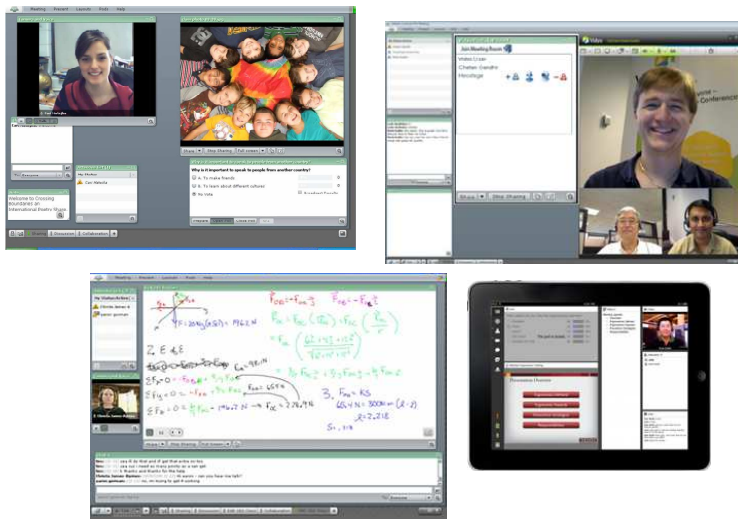
можливість проведення онлайн-тестувань для оцінки успішності.

Можливості платформи дистанційного навчання дозволяють швидко створювати віртуальні аудиторії з налаштованим зовнішнім виглядом і використовувати мультимедійні та інтерактивні навчальні матеріали при створенні курсів. Зручне середовище управління містить вбудовані механізми для реєстрації слухачів, автоматичної розсилки повідомлень і створення персоніфікованих звітів. Можливість включати до навчального процесу тести і встановлювати критерії успішності дозволяє якісно оцінювати засвоєння матеріалу слухачами і коригувати індивідуальну програму навчання в залежності від результатів.

Система дистанційного навчання надає можливість швидкого донесення до персоналу усієї нової інформації, що необхідна при роботі (розпорядження, закони та підзаконні акти). Також можливе залучення закордонних експертів для набуття співробітниками ВАСУ досвіту роботи судових систем в інших державах. Це в свою чергу сприяє пришвидшенню реформ в державі. Окрім цього це значно економить кошти, адже зникає необхідність оплати трансферу та проживання, як для співробітників ВАСУ так і для закордонних лекторів.

Система дистанційного навчання також може стати в нагоді при необхідності обговорити ті чи інші нагальні питання, спільно переглянути або опрацювати документи, співробітникам котрі знаходяться в цей момент далеко один від одного. Це можливо завдяки тому, що сучасні системи дистанційного навчання підтримують основні мобільні платформи iOS, Android, Windows. Система дозволяє переглядати та спільно працювати з офісними документами.

Дистанційне навчання поєднує в собі всі основні методи спілкування – голос, друк, малювання та відео.

Завдяки використанню технологій відеоконференцзв'язку є можливість проводити заняття із слухачами, які знаходяться в іншому приміщенні, будівлі, місті або країні. Можна проводити заняття із слухачами в різних кутках країни, що може бути дуже важливо, наприклад, щоб роз'яснити новий порядок розгляду справ багатьом співробітникам одночасно.

Для цього пропонується організувати трансляції лекцій та доповідей в

навчальних класах на 10-15 чоловік, що оснащено відеокамерами, плазмовим телевизором, інтерактивною дошкою. Використання необхідного програмного забезпечення і ресурсів у поєднанні з інтерактивною дошкою може поліпшити розуміння матеріалу, оскільки інтерактивна дошка

допомагає викладати новий матеріал наочно. Вона дозволяє представити інформацію за допомогою різних мультимедійних ресурсів, спростити пояснення схем, допомогти розібратися в складній проблемі та вивчити її максимально детально. На дошці можна легко змінювати інформацію або пересувати об'єкти, створюючи нові зв'язки. Викладач може міркувати вголос, коментуючи свої дії, поступово залучаючи аудиторію і спонукаючи їх записувати ідеї на дошці, що забезпечує взаємодію слухачів з новим матеріалом. Такий підхід до організації допоможе ефективно проводити навчання та роз'яснення матеріалу для великої аудиторії в географічно розділених приміщеннях.

3.6 Внутрішній інформаційний веб-портал

Основою створення внутрішнього інформаційного веб-порталу є інтеграція інформаційних і програмно-технічних засобів, що забезпечує доступ до відкритих інформаційних ресурсів ВАСУ внутрішніх користувачів.

Внутрішній портал призначений для надання наступної інформації:

- Внутрішня взаємодія між співробітниками:
 - Планування роботи підрозділів ВАСУ;
 - Постановка та контроль завдань підлеглим;
 - Розсилка внутрішніх документів для ознайомлення;
 - Організація проведення нарад та зборів, із веденням протоколів засідань, та постановкою завдань по результатам прийнятих рішень;
 - електронне замовлення та бронювання автотранспорту, залів засідань, нарадчих кімнат та презентаційного обладнання;
 - Зберігання документів для сумісної роботи над ними.
- Розклад офіційних заходів ВАСУ:
 - Календар внутрішніх заходів ВАСУ із можливістю надсилання повідомлень та нагадувань.
- Інформаційні повідомлення, що стосуються співробітників ВАСУ;
- Загальна інформація, призначена для використання співробітниками ВАСУ :
 - Робочі інструкції та посадові обов'язки;
 - Перелік та опис інформаційних систем ВАСУ;
 - Система обробки запитів співробітників на надання ресурсів та доступів до внутрішніх інформаційних систем;
 - Контактна інформація по працівникам ВАСУ;
 - Звіти по роботі та механізм їх перегляду за допомогою внутрішнього порталу.

3.7 Офіційний веб-сайт ВАСУ

Сайт ВАСУ створений на основі інтеграції інформаційних і програмно-технічних засобів та забезпечує доступ до відкритих інформаційних ресурсів ВАСУ зовнішніх користувачів.

Станом на сьогодні, з урахуванням розвитку інформаційних технологій веб-сайт ВАСУ потребує модернізації та систематичного оновлення. Він повинен будуватися на сучасних технологіях, які дозволяють створювати динамічні сторінки та контейнери для зберігання та обробки інформації, а також мати широкі можливості для побудови динамічних веб-застосунків та інтеграції з іншими інформаційними системами.

Веб-сайт призначений для надання наступної інформації:

- Загальна інформація про ВАСУ:
 - Організаційна структура ВАСУ та підрозділів;
 - Опис роботи окремих підрозділів;

- Контактна інформація;
- Розклад роботи.
- Новини ВАСУ:
 - Публікація новин та статей;
 - Публікація змін до регламенту роботи ВАСУ;
 - Публікація змін до законів, що стосуються функціонування ВАСУ
- Громадська приймальня:
 - Розклад прийому громадян;
 - Можливість записатися на прийом;
- Взаємодія із зовнішніми користувачами:
 - Організація відповідей на офіційні запитання користувачів;
 - Проведення online-консультацій для зовнішніх користувачів по правовим та організаційним питанням.

3.8 Інформаційний кіоск

Одним із показників зручності та комфортності перебування у суді є встановлення в приміщенні суду інформаційно-довідкових кіосків. Їх використання знизить навантаження на працівників апарату та помічників суддів та надасть можливість відвідувачу самостійно ознайомитися з рішеннями по судовим справам.

За допомогою інформаційно-довідкового кіоску відвідувач може отримати інформацію про рух справ в суді, дати призначення судових справ, тексти судових рішень, а також довідкову інформацію про діяльність суду.

Повна реалізація цих функцій значно зменшить витрати часу сторонами та значно сприятиме покращенню іміджу судової системи в очах вітчизняної та міжнародної громадськості.

3.9 Система технічної фіксації судового засідання (аудіо, відео, стенографування)

У ВАСУ для фіксування судових засідань в кожному судовому залі встановлені системи технічної фіксації судових процесів. Дана система повинна забезпечувати :

- цифровий звукозапис усіх подій в залі суду з прив'язкою до хронології подій і можливістю подальшого відтворення в різних режимах, повну і точну фіксацію судових засідань зі збереженням на мережу або DVD/CD диски;
- об'єктивну і якісну реєстрацію подій, що відбуваються в залі суду і роботу секретарів судових засідань, також можливість створення протоколу як під час судового процесу, так і після нього;

- надання секретареві зручного інструменту для складання текстового протоколу в цифровому виді, в режимі реального часу - «конструювання» протоколів судових засідань на основі:
 - шаблонів, вбудованих в систему або створюваних секретарями самостійно;
 - інформації, отриманій в ході судового процесу;
 - відомостей, експортованих з використовуваної системи діловодства;
- захист зафіксованої інформації від змін і фальсифікації як в режимі запису, так і в режимі зберігання;
- отримання легітимних екземплярів електронних документів при тиражуванні;
- апаратний контроль працездатності компонентів;
- можливість прослуховування і перегляду протоколу на будь-якому мультимедійному комп'ютері;
- забезпечення зберігання електронних архівів судових засідань, передачу інформації по локальній обчислювальній мережі і запис засідань на різні носії з подальшим долученням їх до матеріалів справи.

Відеоконференц-зв'язок - це телекомунікаційна технологія інтерактивної взаємодії двох і більше віддалених абонентів, при якій між ними можливий обмін аудіо- і відео- інформацією в реальному масштабі часу.

Відеоконференц-зв'язок в Адміністративній Юстиції це проведення судових засідань з використанням відеотехнології для взаємодії суддів і учасників судового процесу, що знаходяться в різних спеціально обладнаних залах судового засідання, в режимі реального часу.

Виконуючи вимоги Кодексу адміністративного судочинства України, використовувані в судовому засіданні технічні засоби і технології мають забезпечувати належну якість зображення та звуку. Учасникам судового процесу має бути забезпечена можливість чути та бачити хід судового засідання, ставити запитання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені вищевказаним Кодексом. Хід і результати процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, фіксуються судом, який розглядає адміністративну справу, за допомогою технічних засобів відеозапису. Носій відеозапису відеоконференції є додатком до журналу судового засідання і після закінчення судового засідання приєднується до матеріалів справи.

Крім цього, відеоконференц-зв'язок можливо використовувати для:

- проведення нарад з головами, або їх заступниками, апеляційних та окружних адміністративних судів;

- проведення консультацій, нарад, семінарів суддів і співробітників апарату суду з колегами з одного або декількох судів.

3.11 Система керування ІС ВАСУ

Система керування ІС ВАСУ призначена для забезпечення контролю якості та доступності інформаційних сервісів, своєчасного виявлення нештатних подій в інфраструктурі та вжиття заходів щодо своєчасного їх усунення. Система керування ІС ВАСУ вирішує завдання автоматизації процесів, процедур і регламентів, а також централізації і консолідації технічних засобів моніторингу всіх компонентів обчислювальної інфраструктури, об'єднання їх в єдину систему управління.

Основні задачі та цілі системи керування ІС ВАСУ:

- візуальне відображення стану і доступності пристроїв і сервісів ІТ інфраструктури та ресурсів;
- ефективно обробляти потік повідомлень, від компонентів і сервісів ІТ інфраструктури та ресурсів;
- фільтрувати некритичні збої, дозволивши тим самим змінному персоналу сконцентруватися на дійсно критичних;
- скорочення часу на пошук першопричин аварій;
- надання необхідної інформації для виявлення можливих збоїв та прийняття необхідних профілактичних заходів;
- надання необхідної інформації про продуктивність компонент і сервісів;
- надати уніфікований, централізований доступ до всіх подій ІТ інфраструктури та ресурсів, від обладнання різних виробників для персоналу, задіяного в експлуатації;
- допомога у визначенні ступеня впливу збоїв і аварій на послуги і сервіси ІТ інфраструктури та ресурсів;
- проводити моніторинг якості надання послуг і сервісів ІТ інфраструктури та ресурсів;
- надавати інформацію для аналізу причин аварій.

3.12 Система контролю доступу

Система контролю доступу є комплексом технічних засобів, призначених для керування пропускним режимом та забезпечення необхідною інформацією як керівництва, так і різноманітних служб ВАСУ.

Система складається з наступних модулів:

- **Бюро перепусток.** Модуль дозволяє формувати і візуалізувати базу даних користувачів, налаштовувати їх права доступу.
- **Фотоідентифікатор.** Дозволяє після пред'явлення карти-пропуску виводити на монітор охорону фото власника карти.

Співробітник відділу охорони має можливість порівнювати фото відвідувача з фотографією з бази даних.

- **Облік робочого часу.** Звітна підпрограма, що дозволяє формувати табель робочого часу з урахуванням інформації про позиції штатного розкладу, відпустки, лікарняні, відрядження тощо для автоматизації розрахунку заробітної плати. Керівництво також може оперативно отримувати інформацію, що дозволяє контролювати дисципліну праці: списки тих, що запізнилися; списки відсутніх із зазначенням причин відсутності; списки тих, хто перебуває у відрядженні, відпустці, відгулі, на лікарняному тощо.

Будучи частиною інтегрованого розподіленого охоронного комплексу, система контролю доступу пов'язана з усіма іншими модулями системи, спільна робота яких дозволяє організувати роботу охоронних підсистем по забезпеченню заданого режиму безпеки на об'єкті, що охороняється.

Система контролю доступу дозволяє:

- розділяти користувачів на групи (керівництво, судді, працівники апарату, охорона, відвідувачі і так далі) і розмежовувати доступ в приміщення відповідно до приналежності до групи;
- оформляти карти різних типів;
- гнучко налаштовувати функції блокування дверей;
- генерувати детальні звіти про факти проходів і спроби несанкціонованих вторгнень в приміщення;
- контролювати працездатність системи і цілісність комунікацій;
- оформляти перепустку для співробітників і відвідувачів на підставі заявок і розпоряджень встановленої форми;
- видаляти код загубленої карти з внутрішньої бази даних системи (після цього спроба використання загубленого ключа викличе сигнал тривоги).

3.13 Система «Інформаційний центр» (за необхідністю)

На сьогоднішній день кожна державна установа в Україні постійно стикається з недовірою до її роботи зі сторони громадян. Відсутність двостороннього «спілкування» між державою та громадянами уповільнює реформи та гальмує розвиток держави в цілому і в тому числі судової системи. Прозорість органів влади, близькість до громадян та дотримання усіх демократичних цінностей – це є основною вимогою ЄС для вступу в її лави України

Стаття 40 Конституції України визначає:

Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів

місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

На даний час реалізація права звернення до органів державної влади регламентується законом України «Про звернення громадян». Стаття 3 цього закону визначає звернення громадян наступним чином:

Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Стаття 5 надає тлумачення що слід розуміти під усною та письмовою формою звернень:

Звернення може бути усним (викладеним громадянином по телефону чи записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.

Таким чином свобода подання звернень фактично обмежується двома способами:

- Письмове звернення (оформлене на паперовому носії, з особистим підписом та особовими даними);
- Усне звернення, записане зі слів громадянина посадовою особою на особистому прийомі.

Згідно розділу III «Загальні принципи державної політики у сфері інформатизації» Закону України «Про Концепцію Національної програми інформатизації»:

Державна політика інформатизації повинна спрямовуватися на всебічну демократизацію процесів створення та споживання інформації, загальнодоступність інформаційних ресурсів та послуг, захист прав особи від інформаційного вторгнення тощо. В основу оцінки ефективності інформатизації необхідно покласти комплексний підхід, який ґрунтується на врахуванні не тільки ресурсних показників, а й впливу інформаційних процесів у цілому на всі сфери життєдіяльності суспільства, у тому числі на зростання обсягу виробництва валового внутрішнього продукту.

Це твердження підкреслює, що Україна прямує до створення правового суспільства, що використовує інформаційні технології для підвищення рівня демократії та забезпечення ефективного функціонування соціальної сфери.

Оскільки рівень інформаційних технологій в Україні дає можливість значній кількості населення України скористатися телефонним зв'язком та зв'язком з використання мережі передачі даних Інтернет (соціальні мережі), то варто розглядати вказані засоби телекомунікацій, як потенційні засоби надання звернень.

Для реалізації права громадян на звернення до органів державної влади з використанням сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій

пропонуємо створити сучасну інформаційно-довідкову службу «Інформаційний центр».

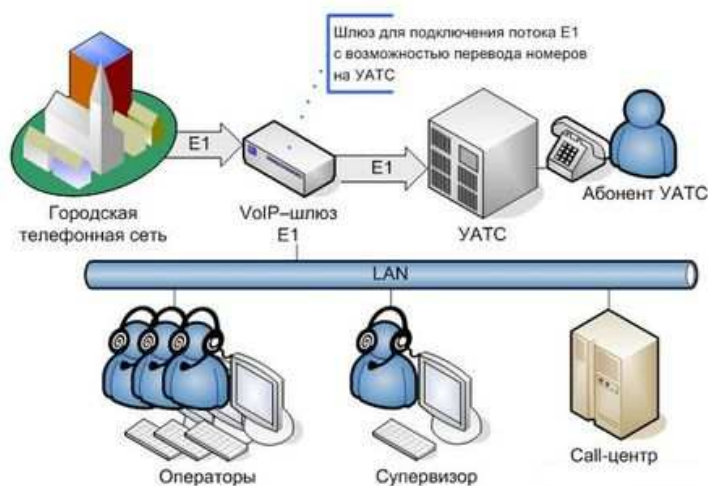
Сучасний інформаційний центр дозволяє приймати та обробляти звернення заявників за допомогою сервісу IP телефонії, електронної пошти, WEB форм, соціальних мереж.

Інформаційний центр дозволяє з мінімальними витратами коштів та часу надати кваліфіковану відповідь на всі запити, що надходять від заявників. Це досягається завдяки автоматичному розподіленню звернень між співробітниками довідково-інформаційної служби в залежності від їх кваліфікації, навичок та ступеню завантаження.

Це гарантує застосувань знань фахівця саме в його сфері діяльності і тим самим підвищує рівень якості наданої відповіді/інформації.

Окрім цього значна частина викликів може обслуговуватись в автоматичному режимі Системою заздалегідь записаних голосових повідомлень (IVR), тим самим забезпечуючи більш раціональне використання трудових ресурсів.

Під час надходження звернення до Інформаційного центру, у оператора автоматично спливає «картка заявника», куди він одразу може вносити інформацію по запиту, що надійшов. В разі, якщо людина або організація вже зверталась з якимось питанням – оператор одразу бачить історію цих звернень. Це в свою чергу дозволяє швидше зреагувати на запит і надати більш кваліфіковану відповідь на нього.

Не менш важливим при обробці звернень від заявників є їх фіксація і архівування. Сучасні контактні центри дозволяють проводити запис усіх розмов оператора та його дії під час опрацювання звернення. Окрім цього для організації дуже важливим є розуміння на скільки якісно її співробітник виконує свою роботу. Саме тому, при побудові сучасного

інформаційного центру пропонується впровадити систему оцінки якості роботи як кожного оператора окремо так і певних груп операторів або всієї інформаційної служби в цілому.

Сучасний інформаційний центр забезпечує оператору можливість працювати з «єдиним вікном» за допомогою СТІ інтеграції з операційним прикладним забезпечення організації.

Таким чином, впровадження інформаційно-довідкової служби забезпечить лояльність громадян та підприємств до ВАСУ, сприятиме прозорості в діяльності ВАСУ та підвищить ефективність його роботи в цілому.

3.14 Інформаційне та програмне забезпечення ІС ВАСУ

ІС ВАСУ створюється на основі інтеграції інформаційних і програмно-технічних засобів.

Інформаційне забезпечення ІС ВАСУ враховує наступні основні принципи:

- централізоване управління даними загального користування;
- багатоцільове використання даних загального користування різними категоріями користувачів;
- децентралізація використання локальних даних.

Перелічені принципи забезпечують:

- незалежність зміни структур даних при зміні складу і змісту задач, що вирішуються системою;
- незалежність структур даних від типу операційного середовища та фізичних носіїв інформації;
- багаторазове та багатоваріантне використання даних у різних задачах;
- зменшення надмірності даних, що зберігаються, забезпечення логічної та фізичної цілісності даних;
- стандартизацію представлення даних;
- розмежування доступу до даних, запобігання несанкціонованого доступу до них;
- зручний адаптивний інтерфейс користувача;
- достовірність та актуальність даних.

Інформаційне забезпечення ІС ВАСУ відповідає наступним основним вимогам:

- зберігає інформацію в обсязі, потрібному та достатньому для вирішення завдань ІС ВАСУ;
- забезпечує копіювання і зберігання масивів інформації у відповідності із вимогами до зберігання інформації;
- забезпечує мінімальний обсяг ручного вводу вхідних даних;
- забезпечує можливість розширення інформаційних масивів із урахуванням перспектив розвитку ІС ВАСУ.

Програмне забезпечення ІС ВАСУ призначене для реалізації алгоритмів обробки даних, що забезпечують виконання автоматизованих функцій системи, підтримку процесів введення, зберігання, оновлення, обміну, збору та аналітичної обробки даних, підтримку інтерфейсів користувачів різних категорій та інтерфейсів міжсистемних взаємодій, а також проектування та розвитку системи в цілому.

Відповідно до призначення, програмне забезпечення ІС ВАСУ поділяється на наступні групи: системне програмне забезпечення, програмне

забезпечення загального призначення та прикладне програмне забезпечення, у деяких випадках спеціалізоване.

Системне програмне забезпечення та програмне забезпечення загального призначення ІС ВАСУ включає:

- мережеве програмне забезпечення локальної обчислювальної мережі (ЛОМ);
- операційні системи серверів локальної обчислювальної мережі та зовнішньої Інтернет частини мережі;
- програмне забезпечення серверів електронної пошти;
- програмне забезпечення промислових баз даних, що формують відокремлені банки даних для внутрішньої та зовнішньої мереж;
- програмні засоби для доступу до глобальних комп'ютерних мереж;
- операційні системи робочих станцій ІС ВАСУ;
- програмне забезпечення підтримки розподіленого доступу та захисту даних від несанкціонованого доступу (проектні рішення щодо цього виду програмного забезпечення повинні бути розроблені на стадії техно-робочого проектування з урахуванням вимог, що сформульовані в Законі України «Про захист інформаційних систем та телекомунікаційних мереж» та інструкціях Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України);
- програмні засоби забезпечення надійності функціонування системи в цілому та засоби перевірки (тестування) працездатності технічного та програмного забезпечення;
- програмні засоби архівації та резервного копіювання даних;
- програмні засоби антивірусного захисту та розпізнавання вірусів.

Прикладне програмне забезпечення – це пакет програм у складі:

1. Система електронного діловодства;
2. Програмне забезпечення аудіо фіксації процесу;
3. Єдиний державний реєстр судових рішень;
4. Спеціалізовані : бухгалтерські, кадрові, серверні, телекомунікаційні тощо.

3.15 Забезпечення інформаційної безпеки та захисту інформації

У зв'язку з використанням в ІС ВАСУ інформації з обмеженим доступом, інформаційна безпека (далі - ІБ) та захист інформації набувають особливої ваги. Проблема забезпечення інформаційної безпеки ІС ВАСУ є комплексною і для її розв'язку необхідно поєднання наступних заходів:

- нормативних (розробка нормативних актів, стандартів тощо, спрямованих на створення умов функціонування та безпечного користування ІС ВАСУ);
- адміністративних та організаційних (охорона компонентів мережі, особливо систем керування, підбір та контроль діяльності персоналу, причетного до створення, впровадження та супроводження мереж, централізованого управління засобів захисту, встановлення режиму обмеженого доступу до обладнання та інформації;
- розробка комплексу інструкцій з технічного обслуговування та захисту мережного обладнання, регулярне інформування спеціалістів і керівників про діюче законодавство в галузі безпеки, застосування дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності при виявленні порушень);
- програмно-технічних (розробка та використання спеціальних апаратних і програмних засобів, що запобігають або ускладнюють несанкціонований доступ до елементів мережі та до інформації, перевірка відповідності вимогам технічного захисту обладнання, що використовується в ІС ВАСУ).

Інформаційна безпека ІС ВАСУ базується на реалізації наступних основних принципів:

- централізоване управління системою;
- послідовність рубежів безпеки;
- адекватність та ефективність захисту;
- збереження захисту при відмові;
- захист засобів безпеки;
- безперервність захисту;
- невидимість захисту.

Модель представлення системи захисту інформації (далі - СЗІ), використовуватися в якості:

- Керівництво по створенню СЗІ
- Методики формування показників і вимог до СЗІ
- Інструменту оцінки СЗІ

Моделі СЗІ для проведення досліджень повинні володіти властивостями:

- Універсальність
- Комплексність
- Простота використання
- Наочність
- Практична спрямованість
- Бути самонавчальною (можливість нарощування знань)
- Функціонувати в умовах високої невизначеності початкової інформації

Моделі СЗІ для проведення досліджень повинні дозволяти:

- Встановити взаємозв'язок між показниками (вимогами)
- Задавати різні рівні захисту
- Отримувати кількісні оцінки
- Контролювати стан СЗІ
- Застосовувати різні методики оцінок
- Оперативно реагувати на зміни умов функціонування
- Об'єднати зусилля різних фахівців єдиним задумом
- Визначення інформаційних і технічних ресурсів, а також об'єктів

ІС, що підлягають захисту

- Виявлення повної кількості потенційних можливих погроз і каналів витоку інформації
- Проведення оцінки уразливості і ризик інформації (ресурсів ІС) при наявній безлічі погроз і каналів витоку
- Визначення вимог до системи захисту інформації
- Здійснення вибирання засобів захисту інформації і їх характеристик
- Впровадження і організація використання вибраних заходів, способів і засобів захисту.
- Здійснення контролю цілісності і управління системою захисту.

Найважливішу роль для забезпечення ІБ складних об'єктів, а значить і безпеки в ширшому сенсі, повинні грати експертні системи, що підтримують функцію комплексного управління безпекою об'єктів.

Саме експертні системи при всіх їх принципових недоліках, будучи, перш за все, засобом забезпечення безпеки, необхідні для вирішення завдань управління ІБ на конкретних об'єктах, вони повинні бути вільні від свавілля або корпоративної замкнутості, а, отже, базуватися на об'єктивних принципах.

Експертна система, що розробляється, здатна забезпечити:

- підтримку аналітичної діяльності і експертизу в управлінні безпекою інформаційних систем;
- дослідження структурних проблем інформаційної безпеки;
- навчання і тренінг фахівців;
- розробку функціональних застосувань.

У практичному застосуванні вона підтримує наступні функції управління інформаційною безпекою:

- побудова і аналіз моделей погроз і захисту;
- ідентифікацію критичних чинників;
- оцінку ризик і ефективності системи захисту;
- формування політики безпеки.

З метою практичного реалізації заходів захисту інформації, в ІС ВАСУ передбачаються наступні системи:

Система захисту периметру мережі

До засобів захисту периметру мережі відносяться міжмережеві екрани та засоби виявлення і попередження мережевих вторгнень.

Міжмережеві екрани забезпечують надійний захист периметра корпоративної мережі від загроз, пов'язаних з підключенням до мережі Інтернет та інших відкритих мережах передачі даних, здійснюють контроль трафіку, а також пропонують додаткові сервіси, що включають в себе побудову приватних віртуальних мереж, перевірку трафіку на наявність вірусів і контекстну фільтрацію. Інтегровані в міжмережевих екранах системи виявлення та запобігання вторгнень дозволяють виявити в трафіку, що проходить крізь них, ознаки вторгнення, що дозволить вчасно прийняти правильні заходи для припинення неправомірних дій.

Основні функції Системи захисту периметру мережі:

- захист точок підключення внутрішніх мереж до мережі Інтернет;
- контроль доступу ззовні до захищених корпоративних ресурсів;
- контроль доступу внутрішніх користувачів до зовнішніх ресурсів та ресурсів Інтернет;
- організацію демілітаризованої зони та захист зовнішнього веб-порталу;
- захист від мережевих атак на периметр мережі;
- моніторинг використання каналу доступу до мережі Інтернет або каналу між різними сегментами мережі;
- дослідження прикладних даних на предмет порушення політики безпеки
- захист від різних типів загроз мережевого рівня, таких як підміна IP-адреси, DDOS-атака або фрагментації пакетів;
- протоколювання подій;
- сповіщення адміністратора про підозрілу активність.

Система антивірусного захисту

Рішення щодо забезпечення антивірусного захисту і контролю вмісту контенту забезпечують повнофункціональний централізований захист всіх об'єктів корпоративної мережі - від персональних комп'ютерів користувачів та інтернет-шлюзів до поштових і файлових серверів.

Основні функції Системи антивірусного захисту:

- захист від комп'ютерних вірусів на всіх компонентах корпоративної мережі, включаючи сервера, робочі станції та шлюзи;
- автоматичне блокування будь-яких спроб проникнення зловмисного коду в мережу;

- захист потоку електронної пошти від пересилання комп'ютерних вірусів, мережових черв'яків та інших різновидів шкідливих програм ;
- блокування всіх способів проникнення комп'ютерних вірусів, мережових черв'яків та інших різновидів шкідливих програм в корпоративну мережу;
- оперативне оповіщення про випадки вірусного зараження;
- забезпечення єдиної політики управління антивірусним програмним забезпеченням;
- централізоване управління всією системою антивірусного захисту.

Система резервного копіювання

Система резервного копіювання призначена для створення резервних копій та відновлення інформації. Система дозволяє відновити данні не тільки в разі виходу з ладу апаратури, але і у результаті помилок програмних засобів, обслуговуючого персоналу або користувачів.

Основні функції Системи резервного копіювання :

- забезпечення захисту даних для всього апаратного середовища, від робочої станції до серверів та систем збереження даних;
- забезпечення єдиної платформи захисту даних для всіх основних варіантів платформ UNIX, Windows і NetWare, що дозволяє адміністратору консолідувати і уніфікувати операції резервного копіювання і відновлення даних;
- забезпечення масштабованості та централізоване управління і контролю;
- наявність системи звітності, яка в реальному часі надає можливості моніторингу, адміністрування, аналізу журналу подій, аварійного управління, надається допомога при виконанні пошуку і усунення несправностей.
- функція автоматичного відновлення після аварій;
- механізм контролю за обертанням магнітних стрічок, а також процедуру створення додаткових резервних копій на магнітних стрічках, призначених для віддаленого зберігання;
- забезпечення безпеки резервованих даних з застосуванням шифрування даних 40-, 56-, 128- або 256-бітовим криптографічним ключем;
- забезпечення механізм призначення рівнів доступу до різних функцій управління і налаштування Системи резервного копіювання.

Система архівного збереження даних

Система архівного зберігання інформації призначена для управління життєвим циклом інформації. Дозволяє виконати перенос найменш затребуваної інформації з дорогих основних сховищ і серверів у сховища другої лінії, а за тим і на стрічкові накопичувачі для довгострокового зберігання. При цьому Система виконує класифікацію даних, що дозволяє ефективно

аналізувати і контролювати використання даних, прискорити і спростити пошук і вивчення необхідної інформації при вирішенні інцидентів, як зі споживачами послуг, так і з державними органами.

Система архівного збереження даних забезпечує автоматичне архівування та збереження даних в мережових сховищах з урахуванням заданих політик та забезпечують прозоре для користувача відновлення робочих даних.

Основні функції Системи архівного збереження даних:

- універсальна платформа архівування, що переміщує менш значиму інформацію з дорогих пристроїв зберігання на більш дешеві;
- виявлення і пошук електронної інформації надає користувачам можливості для пошуку, збереження, перегляду та експорту електронної інформації;
- глобальне усунення дублювання архівних матеріалів (електронної пошти, файлів, миттєвих повідомлень, баз даних).

Організаційні заходи захисту інформації

З метою забезпечення комплексності підходу до захисту ІС ВАСУ, ВІТ проводить комплекс адміністративних та обмежувальних заходів, спрямованих на оперативне вирішення задач захисту шляхом регламентації діяльності персоналу і порядку функціонування засобів (систем).

До таких заходів належать:

- розробка та затвердження Положення про роботу із засобами обчислювальної техніки та регламентований доступ до комп'ютерної мережі ВАСУ;
- інструкції з користування засобами обчислювальної техніки, серверним та телекомунікаційним обладнанням для користувачів та працівників ВІТ.

3.16 Технічне забезпечення ІС ВАСУ

Ціль створення системи в створенні інфраструктури для зберігання й обробки даних. Система повинна забезпечувати безперебійну роботу ІТ структури навіть у випадку виходу з ладу однієї з її компонентів. Вона повинна забезпечувати конфіденційність, цілісність, захищеність, спостережність даних, а також їх функціональність.

Технічне забезпечення базується на таких групах устаткування:

- засоби обробки та збереження даних;
- серверне обладнання;
- копіювально-тиражувальне обладнання;
- мережні засоби передачі даних;
- засоби введення даних;
- засоби телекомунікації;
- засоби охорони інформації від несанкціонованого доступу;
- засоби візуалізації судового процесу.

Проектування комплексу технічних засобів повинно здійснюватися на основі загальних рішень щодо побудови технічного забезпечення та на засадах попереднього обстеження об'єкта автоматизації з урахуванням тих обчислювальних та комунікаційних засобів, що вже функціонують.

Очікувані результати та строки реалізації

Реалізація заходів, передбачених Стратегією, дозволить:

1. скоротити:

- час на розгляд судових справ;
- строки виготовлення судових рішень;
- строки оприлюднення судових рішень;
- строки опрацювання інших документів.

2. підвищити:

- якість судочинства;
- відкритість діяльності ВАСУ;

3. забезпечити:

- доступ до судових рішень міжнародного співтовариства;
- захист інформації що є власністю держави;
- захист конфіденційної інформації;
- перехід від паперового до електронно-паперового

документообігу

4. зменшити затрати праці в діловодстві суду;

Стратегія розробляється на 10 років.

Додаток: - заходи по впровадженню Стратегії інформатизації ВАСУ.